

KRONIKA

Profesor Silvo Kranjec — osemdesetletnik

Naključje je hotelo, da v letu 1972, ko Geografsko društvo Slovenije praznuje svojo petdesetletnico, doživlja svoj osemdesetletni jubilej tudi eden od njegovih najstarejših živečih članov in aktivnih sodelavcev, prof. Silvo Kranjec.

Rojen 31. decembra 1892 v Ljubljani, je jubilar po končanem gimnazijskem študiju v letih 1912—1916 študiral na dunajski univerzi zgodovino in zemljepis, po vrnitvi iz vojske leta 1919 pa je postal srednješolski profesor obeh predmetov v Ljubljani. V tem poklicu je ostal — z izjemo let 1938—1945, ko je bil prosvetni inšpektor — do svoje upokojitve leta 1959.

V letih po prvi svetovni vojni, ko so mladi ljubljanski geografi ustanavljali Geografsko društvo, se je njihovi dejavnosti kot nekakšen »senior« (čeprav šele tridesetletnik) pridružil tudi prof. Kranjec. Med prvimi predavanji v okviru mladega društva je bilo njegovo predavanje o »politični geografiji nove Evrope«. Vsa predvojna leta, od leta 1925 do leta 1941, je bil odbornik Geografskega društva, nekaj časa njegov podpredsednik in v letih 1938—1940 sourednik »Geografskega vestnika« za šolsko geografijo. Tudi v povojnih letih je bil dolga leta član društvenega nadzornega odbora, predvsem pa stalen aktivni udeleženec geografskih zborovanj, kjer smo ga srečavali do zadnjih let, ko so ga pričele zavirati zdravstvene težave.

Prof. Kranjec je bil tipičen učenec dunajske zgodovinsko-zemljepisne univerzitetne šole, ki je vzgajala svoje študente dokaj enakomerno v obeh predmetih. Podobno kakor sprva tudi drugi učenec iste šole, pokojni prof. Anton Melik, se je prof. Kranjec skoraj enako zanimal za oba predmeta, bil član obojih strokovnih društev, sodeloval pri njihovih glasilih ter se udeleževal njihovih zborovanj. Zlasti blizu so mu bila mejna področja med obeh strokama, pa metodika njenega pouka, ki ju je pri nas že po tradiciji v šoli tesno povezovala ter ju v precejšnji meri veže še danes. S tem v skladu

je tudi Kranjčevo zanimanje za zgodovino geografije. V tem pogledu je značilen zlasti njegov prispevek o geografiji v jubilejnim zborniku »Slovenske matice« iz leta 1964.

Če pregledamo spodaj objavljeno obsežno bibliografijo jubilaranta, se nam iz nje dobro pokaže ves značaj njegovega strokovnega dela. Pokaže se nam povsem takšen, kakor ga je jubilarant sam označil v nedavnem pismu našemu uredništvu z besedami: »... pisal sem brez znanstvenih ambicij, bolj iz veselja do šole in obeh predmetov ter njih popularizacije...«. Če to poudarjamo, smo seveda daleč od tega, da bi te vrste delo podcenjevali, prej nasprotno, zdi se nam, da ga danes marsikdaj preveč zanemarjamo. Bibliografija pa pokaže morda tudi, da se je teža v Kranjčevem pedagoško-publicističnem delu vendar prevesila bolj na zgodovinsko stran, da so zlasti njegovi zgodovinski priročniki imeli največ uspeha in učinka. Vendar ne gre pozabiti, da je jubilarant pripravil skupaj s sodelavci tudi okoli deset geografskih učbenikov, od katerih so nekateri še danes v rabi.

S svojim peresom je prof. Kranjec tudi sicer kljub visokim letom in razrahljanemu zdravju še vedno aktiven. To dokazujejo poleg drugega njegovi prispevki o Ljubljani o novem »Krajevem leksikonu Slovenije«, ki so med najboljšimi v tej knjigi. Slovenski geografi mu želimo, da bi po podobnih poteh še dolgo lahko prispeval k nadaljnji izgradnji naše »geografske kulture«.

Svetozar Ilešič

BIBLIOGRAFIJA PROF. SILVA KRANJCA

Knjige

- Pregled zgodovine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ljubljana 1925. (VI) + 115 str.
 Zgodovina Srbov, Prevalje 1927. 254 + (II) str.
 Kako smo se zedinili. (Mohorjeva knjižnica 25). Celje 1928. 142 + (II) str.
 Pregled zgodovine Jugoslovanov. 2. izd. Ljubljana 1952. (IV) + 132 str.
- Sodeloval pri knjigah:
 Borbe za Jadran. V knjigi: Bohinec-Kranjec-Dobida: Naše morje. Celje 1953, 55—104. — Isto v nespremenjeni izdaji Jadranske straže v Celju, 1953.
 Geografija. V knjigi: Slovenska Matica 1864—1964. Zbornik razprav in člankov. Ljubljana 1964. 195—219.
 Ljubljana. V Krajevem leksikonu Slovenije II (Jedro osrednje Slovenije in njen jugovzhodni del). Ljubljana 1971. 293—344.
- Sodeloval pri prevodu:
 Zgodovina narodov Jugoslavije. 2. knjiga: Od začetka XVI. stoletja do konca XVIII. stoletja. Prevedli Silvo Kranjec, Mirkö Avsenak, Ferdo Gestrin in Bogo Grafenauer. Ljubljana 1959.
- Učbeniki in skripta
 Osnovni pojmi zemljepisa za I. razred srednjih in sorodnih šol (skupaj z L. Vazzazom). Ljubljana 1938. 115 + (IV) str. — 2. popr. izd. z naslovom: Zemljepis za I. razred srednjih in meščanskih šol. Ljubljana 1943. 112 str.
 Zemljepis za I. razred gimnazij (skupaj z L. Vazzazom). Ljubljana 1949. 158 + (II) str. — 2. izd. 1947. 152 + (II) str., 3. izd. 1948. 140 + (IV) str. Nove, spremenjene izdaje 1950, 1952, 1953, 1954, 1956.
 Občni zemljepis za višje razrede srednjih šol (skupaj z V. Bohincem in R. Savnikom), I. del. Ljubljana 1949. 216 + (II) str. — 2. izd. 1951. 214 + (II) str.
 Opća geografija za višje razrede srednjih škola (z istima soavtorjema). I. dio. Preveo Zv. Petek. Zagreb 1951. 228 str. — 2. izd. 1952.
 Zemljepis za tretji razred osnovnih šol (skupaj z L. Vazzazom). Ljubljana 1951. 80 + (XX) str.
 Zemljepis za četrti razred osnovnih šol (skupaj z L. Vazzazom). Ljubljana 1951. 70 + (II) str.
 Navodila za uporabo učbenikov. Zemljepis za 3. razred in 4. razred osnovnih šol (Kranjec—Vazzaz). Ljubljana 1951. 8 str.
 Zemljepis FLR Jugoslavije za višje gimnazije (skupaj z Vl. Lebanom). Ljubljana 1954. 186 + (III) str. — 2. izd. 1955. 186 + (III) str. Nove spremenjene izdaje ali ponatisi 1958, 1960, 1963, 1968, 1971.
 Zemljepis Jugoslavije za IV. razred gimnazij (skupaj z R. Savnikom). Ljubljana 1956. ponatis 1957. 174 + (II) str. — 2. izd. z naslovom: Zemljepis Jugoslavije za 8. razred osnovnih šol, 1958. ponatis 1961. 170 + (II) str. — 3. izd. 1958. ponatis 1965. 170 + (II) str.
 Gospodarska geografija sveta. Dopisna ekonomska srednja šola, Ljubljana 1957. Zv. 1—5, 101 str. (cikl., skripta).
 Gospodarski zemljepis (skupaj s T. Oblakom). Dopisna ekonomska srednja šola, Ljubljana 1961. Za I. letnik. S slikovnimi prilogami.
 Družbeno-ekonomske vede (skupaj s T. Oblakom in P. Urankarjem). I (Gospodarski zemljepis in zgodovina, 201 str.), II (Zgodovina, 231 str.). Cikl. Ljubljana 1961.